

засад здійснення кримінальної розвідки на сучасному етапі розвитку українського суспільства.

2. Організаційні заходи:

2.1. Створити гнучку систему координації та взаємодії Національної поліції України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки, Головного управління розвідки Міністерства оборони України, підрозділів фінансових розслідувань Державної фіскальної служби, та інших правоохоронних органів та спеціальних служб між собою з метою обміну розвідувальною інформацією для вирішення завдань кримінальної розвідки, обґрунтувати та визначити можливість введення в правоохоронних органах координуючих структур (офіцерів, груп зв'язку) за напрямками кримінальної розвідки.

2.2. З метою покращення інформаційно-аналітичного забезпечення кримінальної розвідки Національної поліції науково обґрунтувати та розробити на ґрунті інноваційних підходів використання інформаційних і телекомунікаційних сучасних технологій, методичні рекомендації щодо переорієнтації інформаційно-довідкової роботи у розвідувально-аналітичну з метою прогнозування тенденцій криміналізації суспільства, оцінювання ризиків, ступеня небезпеки та масштабів на регіональному, національному та міжнародному рівнях, а також зниження рівня латентності злочинів..

2.3. Створити нові або удосконалити існуючі електронні інформаційно-пошукові системи та програмне забезпечення для пошуку розвідувальної інформації за напрямками кримінальної розвідки.

2.4. З метою підготовки висококваліфікованих фахівців у галузі кримінальної розвідки розробити та запровадити у навчальний процес ВНЗ із спеціальними умовами навчання МВС України навчальні дисципліни "Кримінальний аналіз (кримінальна розвідка)", "Основи оперативно-технічного документування", "Основи комп'ютерної розвідки", "Аналітична робота в ОРД".

2.5. Для формування сучасної методичної бази кримінальної розвідки створити міжвідомчий творчий колектив з метою підготовки методичних рекомендацій та довідкових видань щодо здійснення розвідувально-пошукових заходів підрозділами Національної поліції, формування інформаційних баз з можливістю їх використання для підготовки аналітичних оглядів та матеріалів кримінальної розвідки під час формування стратегій протидії злочинності, а також для вирішення задач конкретних кримінальних проваджень.

2.6. На основі вивчення передового досвіду полі-

цейської розвідувальної діяльності правоохоронних та спеціальних органів зарубіжних країн визнати необхідним розроблення індикаторів (показників) ефективності діяльності оперативних підрозділів в частині реалізації розвідувальної функції.

3. У законотворчій сфері:

З метою приведення чинного законодавства, відомчих нормативно-правових актів у сфері кримінальної розвідки у відповідність до світових стандартів забезпечення прав і свобод людини, силами науковців та фахівців необхідно:

На основі переосмислення та наукового опрацювання в частині реалізації розвідувальної функції ОРД внести пропозиції щодо змін та доповнень до Закону України "Про оперативно-розшукову діяльність" та відомчих нормативно-правових актів, якими регулюється діяльність оперативних підрозділів [4].

Узагальнюючи наявний досвід діяльності розвідувальних підрозділів поліції зарубіжних країн, їх позитивні результати у боротьбі з різними проявами злочинності, законодавчий підхід щодо регулювання такої діяльності, можемо констатувати, що питання методології кримінальної розвідки є актуальними для вітчизняної науки і практики, потребують ретельного опрацювання та вирішення.

Література

1. Албул С.В. Концепція розвитку кримінальної розвідки органів внутрішніх справ України / С.В. Албул, О.Є. Користін // Південноукраїнський правничий часопис. - 2015. - № 1. - С. 158-163.

2. Альбрехт П.А. Забытая свобода. Принципы уголовного права в европейской дискуссии о безопасности / пер. с нем. Г.Г. Мошика / П.А. Альбрехт. - Одесса, 2006. - 186 с.

3. Кримінальна розвідка: методологія, законодавство, зарубіжний досвід: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (29 квітня 2016 р., м. Одеса). - Одеса: ОДУВС, 2016. - 184 с.

4. Кримінальна розвідка: теорія і практика [Електронний ресурс] - Електрон. дан. (1 файл). - Режим доступу: <http://www.aord.com.ua/> - Назва з екрану.

*Албул С. В.,
кандидат юридичних наук, доцент,
Перший проректор Одеського державного
університету внутрішніх справ
Надійшла до редакції: 29.04.2016*

УДК 343.28./29:343.915

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ ТА ЙОГО ВІДБУВАННЯ ЯК ФАКТОР ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Бабенко А. М.

У статті аналізується феномен звільнення від покарання та його відбування в якості фактора запобігання злочинності неповнолітніх. Здійснено кримінально-правовий та кримінологічний аналіз цього соціально-правового явища. Проаналізовано статистичні дані призначення покарання та звільнення від покарання та його відбування в Україні та у зарубіжних країнах. Надано соціально-правову характеристику цього інституту. Розкрито механізм запобіжного впливу на неповнолітніх звільнення від покарання та його відбування.

Ключові слова: неповнолітній, кримінальне пока-

рання, звільнення від покарання та його відбування, запобігання злочинності неповнолітніх, звільнення, підстава, наслідки.

В статтє анализируется феномен освобождения от наказания и его отбывания в качестве фактора противодействия преступности несовершеннолетних. Осуществлен уголовно-правовой и криминологический анализ этого социально-правового явления. Проанализированы статистические данные назначения наказания и освобождения от наказания и его отбывания в Украине и в зарубежных странах. Пред-

© А.М. Бабенко, 2016

Протидія злочинності: проблеми практики та науково-методичне забезпечення

ставлена соціально-правова характеристика цього інститута. Раскрыт механизм предупредительного воздействия на несовершеннолетних освобождения от наказания и его отбывания.

Ключевые слова: несовершеннолетний, уголовное наказание, освобождение от наказания и его отбывания, противодействие преступности несовершеннолетних, освобождение, основание, последствия.

The article analyzes the phenomenon of exemption from punishment and its serving as a preventing factor of juvenile delinquency. The author has done a legal and criminological analysis of the socio-legal phenomenon. Analyzed statistics of sentencing and exemptions from serving sentences in Ukraine and foreign countries. Provided social and legal characteristics of this institution. The mechanism of preventive effect on exemption from punishment and its serving by juveniles is explained.

The article presents the data that in the period from 2001 to 2014 the most common measure of legal influence applied to juveniles was imprisonment (in 2001 it was assigned to 24% of convicted juveniles, and in 2014 - up to 23.8%). According to Governmental penitentiary service of Ukraine, as of January 1 2015, 73,431 persons were serving sentences in 177 prisons and detention centers. Most of these prisoners are juveniles. This situation leads to the fact that there is an unreasonably large number of juvenile prisoners in prisons. A lot of them commit recurrent crimes after being released. Society loses extremely large resources for their correction and maintenance. Under such circumstances potential preventive, juvenile, criminal and legal measures for juveniles are being reduced.

It is argued that the situation in the area of counteracting juvenile delinquency (including its penal sector) can be improved by eliminating the punitive nature of the states response to crime committed by members of this age group also a wider use of conditional release from punishment and its execution is clearly aimed at a specific socially useful behavior of juveniles in penitentiary and after conviction periods. Described circumstances determine the relevance and timeliness of generalized scientific and theoretical studies of the phenomenon of juvenile conditional releases from sentence and serving it in criminal law of Ukraine.

The author notes that the existence of conditional releases of juveniles from sentence and its execution as a system of criminal law regulations is socially conditioned, because it has a significant - non-punitive preventive effect on the person. After all, refusing to execute penalty concerning juveniles, the state reaches a number of preventive effects: firstly, economy of criminal repression; secondly reduced number of juveniles who fall behind bars and are potential carriers of the negative qualities of the person who was in prison; thirdly reduced recurrence of juvenile delinquency; fourthly, reduced government spending on the maintenance of a large number of juveniles in detention; a person, mentally realizing that he is guilty of having committed a crime - psychologically bears the burden of responsibility to the state and society, because it frees him from criminal punishment. In our opinion these factors are important leverages for not committing crimes in the future. It is because of this individual and general crime prevention concerning juveniles responsible for committing crimes happens.

Keywords: juvenile, criminal penalties, exemption

from punishment and its execution, prevention of juvenile delinquency, release, grounds, consequences.

Постановка проблеми. Протягом останніх двадцяти років в Україні відбулися значні економічні, політичні, соціальні та законодавчі перетворення. Серед останніх, одним із важливіших було прийняття у 2001 році чинного Кримінального кодексу, де було закріплено сучасну систему покарань. Не зважаючи на значні зміни, криміногенна ситуація в Україні продовжує залишатися доволі складною. Порівняно з восьмидесятими роками рівень злочинності зріс майже у 2 рази (з 242 тис до понад 500 тис.), на доволі високому рівні продовжує залишатися і злочинність неповнолітніх. Однією з важливіших форм протидії та профілактики злочинності, в тому числі й неповнолітніх, є покарання. Від досконалості системи покарань та її застосування, або незастосування набагато в чому залежить ефективність запобіжної діяльності. У юридичній літературі неодноразово зверталось увагу на важливість заохочувальних заходів у запобіганні злочинності, в тому числі і неповнолітніх. Між тим, ця проблема залишається остаточно не вирішеною у науковій літературі, що викликає потребу у наукових пошуках в цьому напрямку.

Актуальність теми дослідження. Не зважаючи на те, що статтею 51 КК України передбачено 12 видів покарань, покарання у вигляді позбавлення волі на певний строк протягом багатьох років залишається таким, що найчастіше застосовується судами до винних осіб, в тому числі й до неповнолітніх. Наприклад, за статистичними даними за період з 2001 р. по 2014 р. найбільш поширеними заходами кримінально-правового впливу, що були застосовані до неповнолітніх, були покарання у виді позбавлення волі (у 2001 р. воно було призначено 24% від загальної кількості засуджених неповнолітніх, а у 2014 р. - до 23,8%) і звільнення від відбування покарання з випробуванням (у 2001 р. воно було застосоване до 43,3% засуджених неповнолітніх, а у 2014 р. - 58,2%). За даними ДПтС України, станом на 1 січня 2015 р. у 177 установах виконання покарань та слідчих ізоляторах перебувала 73 431 особа (без урахування установ, розташованих на території Донецької та Луганської областей, що тимчасово не контролюються українською владою). Велика частина цих засуджених є неповнолітніми. Така ситуація призводить до того, що у місцях позбавлення волі перебуває невинувато велика кількість неповнолітніх ув'язнених. Левова частина з них після звільнення вчиняє рецидивні злочини. Суспільство втрачає надзвичайно великі ресурси на їх виправлення та утримання. У сукупності, за таких умов суттєво знижується профілактичний потенціал інших ювенальних кримінально-правових заходів впливу на неповнолітніх. Отже, за таких умов, актуалізується питання дослідження феномену звільнення від покарання та його відбування в якості фактору запобігання злочинності, зокрема, неповнолітніх.

Враховуючи надзвичайну актуальність теми звільнення від покарання та його відбування, зазначена проблема завжди привертала увагу вітчизняних та зарубіжних вчених. У різних аспектах її досліджували С.Ф.Денисов, Т.А.Денисова, В.О. Меркулова, Н.М. Мирошніченко, В.О. Навроцький, Є.С. Назимко, А. Мушинська, Є.О. Письменський, Є.Л. Стрильцов, В.Я. Тацій, В.Н. Ткачов, Х.А. Текаєв, В.М. Трубніков, П.Л. Фріс, М.І. Хавронюк, П.В. Хряпінський, О.О. Ямкова, П. Ярослав та ін. В цілому,

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
ПРАВНИЧИЙ ЧАСОПИС**

за даними Ю.В.Єгорової, застосування до неповнолітніх звільнення від покарання та його відбування, за часів незалежної України ставали предметом окремих монографічних досліджень більш ніж 30 вчених, стан розробленості цієї проблематики здійснювався за такими напрямками: 1) кримінально-правовий статус неповнолітніх; 2) звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування; 3) концептуальні засади функціонування інституту звільнення від покарання та його відбування, види звільнення від покарання та його відбування тощо [1, с. 73]. Між тим, задекларований феномен залишається довгі роки мало дослідженим під кутом зору характеристики цього соціально-правового явища, як фактору впливу на злочинність, зокрема, запобіжного впливу. Отже, саме такий напрямок ми й обрали в якості теми, а отже і мети наукового вивчення.

Виклад основних результатів дослідження. За справедливими висновками фахівців, ситуація у сфері протидії злочинності неповнолітніх (в тому числі й у її пенальному секторі) може бути покращена за рахунок відмови від карального характеру державного реагування на злочини, що вчиняються представниками цієї вікової групи, а також ширшого застосування умовного звільнення від покарання та його відбування, чітко спрямованого на конкретну соціально-корисну поведінку неповнолітнього в посткримінальний і пенітенціарний періоди. Описані обставини обумовлюють актуальність та своєчасність проведення узагальнених науково-теоретичних досліджень феномену умовного звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування у кримінальному праві України.

У цьому сенсі, заслуговує на увагу аналіз розподілу засуджених за видами призначеного їм покарання, який виглядає наступним чином: позбавлення волі - 62,5%; штраф - 17,1% виправні роботи - 12,6%; громадські роботи - 5,1%, обмеження свободи - 4,4%; арешт - 3,1%; позбавлення права займати певні посади або займатися певною діяльністю - 0,4%; довічне позбавлення волі - 0,1%; інші види покарання - 0,6% [2, с. 178]. З наведених даних випливає, що найчастіше в Україні застосовують покарання у вигляді позбавлення волі на певний строк. Отже, не є дивним, що Україна є одним із лідерів у Європі за рівнем рецидиву злочинів, за кількістю ув'язнених, які утримуються у місцях позбавлення волі та за кількістю кримінально-виправних і кримінально-виховних колоній. Безумовно, така практика здійснює негативний вплив на криміногенну ситуацію в нашій країні.

Станом на 2012 рік у 184 колоніях України відбували покарання у вигляді позбавлення волі понад 154 318 тисяч. Причому, лівова частина з них є неповнолітніми. Коефіцієнт ув'язнених в Україні складає 338 на 100 тис. населення, а країна займає 28 місце у світі за цими показниками. За абсолютними показниками осіб, які відбуваються покарання у вигляді позбавлення волі на певний строк наша країна посідає друге місце у Європі, поступаючись лише Росії [3, с. 339-342]. Описана ситуація вимагає колосальних економічних і людських витрат. Соціальні наслідки при цьому проявляються не лише у зменшенні витрат на охорону здоров'я, культуру, розвинення молоді, але і у зростанні рецидивної злочинності серед молоді, у розповсюдженні тюремної субкультури тощо.

Для порівняння, у Європейських країнах до вирішення проблеми призначення покарання підходять більш раціонально. За тих умов, що чисельність населення, наприклад, у Німеччині у два рази перевищує чисельність

населення України, а економіка цієї країни є найрозвиненішою у світі, у тюрмах цієї країни утримується не більше 70 тисяч в'язнів. За даними професора У.Хелльмана, покарання у вигляді позбавлення волі у Німеччині призначається лише у 18% вироків, причому 13% з них носять умовний характер, або звільняються від покарання. До реальної міри покарання у вигляді позбавлення волі там засуджуються не більше 5% винуватих у вчиненні злочину, тоді, як 81% вироків складають вирок у вигляді штрафів. Такої ж практики дотримуються у Польщі та ряді інших країн [4, с. 187-191; 5]. Наведене вказує, що у західному світі покарання стало менш прийнятним, ніж це було декілька поколінь тому, причому це стосується не лише ювенального правосуддя. Більше того, науковий світогляд з його зацікавленістю до індивідуальних і соціальних причин протизаконної поведінки підірвало віру у покарання як справедливий і адекватний наслідок злочинної поведінки. З етичного боку, як вдало зазначає І.Анденес, концепція некарального впливу на злочинність в той або іншій мірі пориває із такими, що склалися тисячоліттями уявленнями про справедливість, про співвідношення добра і зла, про сорозмірність вини і відповідальності, про те, що якщо за око - око, то за зуб все ж таки не око, а лише зуб [6, с. 245].

Прагнучи до гуманізації кримінального законодавства та до Євроінтеграції, на початку ХХ століття на теренах нашої держави з'явилися норми про умовні види звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування. А пізніше, з прийняттям нового Кримінального кодексу України у 2001 році, з'явилися норми у формі окремого інституту кримінального права, який охоплює звільнення від відбування покарання з випробуванням, звільнення від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру та умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Специфікою функціонування сучасного національного законодавства про умовні види звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування є те, це питання, регулюється окремим розділом XV Кримінального Кодексу України "Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх". Вказані відносини регулюються чотирма статтями чинного кримінального законодавства: звільнення від відбування покарання з випробуванням (ст. 104); звільнення від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру (ст. 105); звільнення від кримінальної відповідальності та відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності (ст. 106); умовно-дострокове звільнення від відбування покарання (ст. 107). З наведеного слідує, що сучасна правозастосовна практика наділена широкими можливостями для звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування, що вказує, безумовно, на значний прогрес українського законодавства.

К кримінологічній літературі цілком аргументовано виділяють фактори, що обумовлюють існування кримінально-правових приписів про умовні види звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування, а також їх застосування. Наприклад, Ю.В.Єгорова [1, с. 76] до таких відносить такі: соціальні (гуманізм; забезпечення охорони дитинства; економія державної репресії; пріоритет збереження наступності поколінь; соціальна незрілість неповнолітніх, обмеженість їх життєвого досвіду тощо); антропологічні (особливості біологічного, психічного та інтелектуально-вольового розвитку неповнолітніх); кримінологічні та кримінально-виконавчі (визначення ювенальної злочинності, як окремої

соціальної практики, що потребує специфічних методів та способів запобігання; забезпечення виправлення та ресоціалізації неповнолітніх; відновлення соціальної справедливості); нормативні (наявність прогалин у національному ювенальному законодавстві; необхідність подальшого вдосконалення законодавства у сфері застосування державних заходів примусу до неповнолітніх); міжнародні (пріоритет застосування до неповнолітніх некаральних засобів кримінально-правового впливу; необхідність приведення національного законодавства до вимог міжнародних стандартів).

Отже, не випадково, не зважаючи на те, що за даними кримінально-правової статистики в Україні у період з 2001 р. по 2014 р. найбільш поширеними заходами кримінально-правового впливу, що були застосовані до неповнолітніх, були покарання у виді позбавлення волі (у 2001 р. воно було призначено 24% від загальної кількості засуджених неповнолітніх, а у 2014 р. - до 23,8%), у судів існує широка можливість для економії кримінально-правових репресій, що знаходить прояв у звільненні від відбування покарання з випробуванням (у 2001 р. воно було застосоване до 43,3% засуджених неповнолітніх, а у 2014 р. - 58,2%). Між тим, інші заходи кримінально-правового впливу до неповнолітніх було застосовано не більше ніж у 8% [1, с. 6-7]. За такої ситуації, варто зазначити, що у правозастосовній діяльності відсутні єдині підходи до обрання судами обов'язків під час застосування умовних видів звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування у майже тотожних кримінально-правових ситуаціях. За справедливими висновками Ю.В.Єгорової, ситуація у сфері протидії злочинності неповнолітніх (в тому числі й у її пенальному секторі) може бути покращена за рахунок відмови від карального характеру державного реагування на злочини, що вчиняються представниками цієї вікової групи, а також ширшого застосування умовного звільнення від покарання та його відбування, чітко спрямованого на конкретну соціально-корисну поведінку неповнолітнього в посткримінальний і пенітенціарний періоди [1, с. 7]. Можливість звільнення від кримінального покарання, або ж відсутність підстав для такого звільнення; врахування чи неврахування судом пом'якшуючих обставин; конкретний вид і терміни призначення покарання; можливість відстрочення його реального відбування; наявність чи відсутність підстав для звільнення від відбування призначеного судом покарання; вид та режим установи, в якій особа має реально відбувати покарання у виді позбавлення волі; можливість звільнитися від подальшого відбування призначеного судом покарання тощо - у підсумку й визначають загальний обсяг кари, який має зазнати особа на різних стадіях кримінально-правосуддя [7, с. 6]. У цьому сенсі ми пристаємо на позицію вчених, які вважають звільнення від покарання дієвим заходом некарального впливу на неповнолітніх, а отже, і як ефективний захід запобігання вчинення ними злочинів у майбутньому.

Існування умовних видів звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування, як системи кримінально-правових приписів, є соціально зумовленим, оскільки, має вагомий - некаральний запобіжний вплив на особу. Адже, відмовляючись від виконання покарання стосовно неповнолітніх, держава досягає цілий ряд запобіжних ефектів: по-перше, відбувається економія кримінальних репресій; по-друге, зменшується кількість неповнолітніх, які потрапляють за ґрати і стають потенційними носіями

негативних якостей особи, що перебувала у в'язниці; по-третє, знижується рецидив злочинності неповнолітніх; по-четверте, зменшуються витрати держави на утримання великої кількості неповнолітніх злочинців у місцях позбавлення волі; особа, психологічно розуміючи себе винною у вчиненні злочину, - несе тягар психологічної відповідальності перед державою і суспільством за те, що вона звільняє її від кримінального покарання. Ці фактори, на наш погляд є вагомими важелями для не вчинення нею злочинів у майбутньому. Саме завдяки цьому відбувається індивідуальна та загальна превенція щодо неповнолітніх, винних у вчиненні злочинів.

Н.Б.Хлистова з цього приводу вірно зазначає, що заохочувальні заходи ще не вичерпали свого застосування на шляху стимулювання суспільно корисної мотивації діяльності громадськості із взаємодії із правоохоронними органами у розкритті злочинів та попередженні злочинності в цілому, що потребує подальшого дослідження і впровадження [8, с. 127-128]. За таких умов відбувається активна співпраця осіб, які припустили помилку у вигляді вчинення злочину із правоохоронними органами у галузі кримінальної політики, що має водночас декілька позитивних моментів: по-перше, відбувається усвідомлення особою того, що їй призначено покарання, яке є адекватним вчиненому злочину, з яким погоджується суспільство, але держава відмовляється від його кари; по-друге, такий підхід, на наш погляд, сприяє переорієнтації свідомості засудженої неповнолітньої особи, оскільки вона психологічно відчуває провину, і водночас гуманне ставлення і довіру до неї з боку держави; по-третє, це викликає у неї відповідальність перед самим собою і суспільством, і, як наслідок, досягається у майбутньому запобіжний ефект; і, наостанок, такий інструмент, як звільнення від покарання та його відбування неповнолітніх сприяє підвищенню авторитету та довіри до правоохоронних органів, що знов такі ж спонукає до не порушення закону неповнолітніми у майбутньому.

Висновки. Підсумовуючи результати дослідження слід зазначити наступне: По-перше, незважаючи на незадовільний стан злочинності неповнолітніх, ситуація у сфері протидії злочинності неповнолітніх (в тому числі й у її пенальному секторі) може бути покращена за рахунок відмови від карального характеру державного реагування на злочини, що вчиняються представниками цієї вікової групи, а також ширшого застосування умовного звільнення від покарання та його відбування, чітко спрямованого на конкретну соціально-корисну поведінку неповнолітнього в посткримінальний і пенітенціарний періоди.

По-друге, існування умовних видів звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування має вагомий - некаральний запобіжний вплив на особу.

По-третє, відмовляючись від виконання покарання стосовно неповнолітніх, держава досягає цілий ряд запобіжних ефектів: а) відбувається економія кримінальних репресій; б) зменшується кількість неповнолітніх, які потрапляють за ґрати і стають потенційними носіями негативних якостей особи, що перебувала у в'язниці; в) знижується рецидив злочинності неповнолітніх; г) зменшуються витрати держави на утримання великої кількості неповнолітніх злочинців у місцях позбавлення волі; д) особа, психологічно розуміючи себе винною у вчиненні злочину, - несе тягар психологічної відповідальності перед державою і суспільством за те, що вона звільняє її від кримінального покарання. Ці фактори є вагомими

важелями для не вчинення нею злочинів у майбутньому. Саме завдяки цьому відбувається індивідуальна та загальна превенція щодо неповнолітніх, винних у вчиненні злочинів.

Література

1. Єгорова Ю. В. Умовні види звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування у кримінальному праві України : дис. канд. юр. наук : 12.00.08 / Єгорова Ю. В. - Донецьк, 2015. - 249 с.

2. Кулик О. Г. Злочинність в Україні: тенденції, закономірності, методи пізнання : монографія / О. Г. Кулик. - К. : Юрінком Інтер, 2011. - 288 с.

3. Бабенко А.Н. Некоторые пути повышения эффективности наказания и его исполнения (по результатам исследования преступности в регионах Украины) / А.Н. Бабенко // Научные воззрения профессоров Пионтковских (отца и сына) и современная уголовно-правовая политика; [под редакцией профессором Ф.Р. Сундурова и М.В. Талан]. - М.: Статут, 2014. - С.339-342.

4. Хельманн У. Борьба с преступностью в Германии / У. Хельманн // Право України. - 2011. - № 9-10. - С.187-191.

5. Пути регулирования количества тюремного населения. Новый закон в Польше. [Электронный ресурс]. - Режим доступа: http://old.nasledie.ru/politvnt/19_39/article.php?art=26. - Назва з екрану.

6. Анденес И. Наказание и предупреждение преступлений: монография / И. Анденес; пер. сангл В.М. Когана; [под ред. д. ю. н., профессора Б.С. Никифорова]. - 1979. - М.: "Прогресс", 1979. - 264 с.

7. Меркулова В.О. Звільнення від відбування покарання вагітних жінок та жінок, які мають малолітніх дітей: моногр. / В.О. Меркулова, О.А. Гритенко, Г.С. Резніченко; за заг. ред. В.О. Меркулової. - Одеса: ОДУВС, 2015. - 286 с.

8. Хлистова Н.Б. Заохочення суспільно корисної мотивації: кримінально-правові та кримінологічні аспекти: дис. канд. юр. наук : 12.00.08 / Н.Б. Хлистова. - Донецьк, 2008. - 209 с.

Бабенко А.М.,

завідувач кафедри теорії та історії держави і права, доктор юридичних наук, доцент, ОДУВС

Надійшла до редакції: 20.03.2016

УДК 343.231

НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПРОБЛЕМ ПРОТИДІЇ КОРИСЛИВО-НАСИЛЬНИЦЬКИМ ЗЛОЧИНАМ

Домніцак Р. В.

Стаття присвячена питанням наукової розробленості проблем протидії корисливо-насильницьким злочинам та основних напрямів їх наукових досліджень. У статті аналізуються основні положення сучасних наукових розробок у галузях кримінального права, кримінології, криміналістики, теорії оперативно-розшукової діяльності. Автор, на підставі аналізу існуючих точок зору, результатів особистого дослідження вказує власне ставлення до означеного питання та пропонує якісно нові підходи до визначення перспективних напрямів протидії корисливо-насильницьким злочинам.

Ключові слова: злочинність; корисливо-насильницькі злочини; мотиви вчинення злочинів; оперативно-розшукова діяльність; протидія злочинам.

Статья посвящена вопросам научной разработанности проблем противодействия корыстно-насильственным преступлениям и основным направлениям их научных исследований. В статье анализируются основные положения современных научных разработок в области уголовного права, криминологии, криминалистики, теории оперативно-розыскной деятельности. Автор, на основе анализа существующих точек зрения, результатов личного исследования, выражает собственное отношение к указанному вопросу и предлагает качественно новые подходы к определению перспективных направлений противодействия корыстно-насильственным преступлениям.

Ключевые слова: корыстно-насильственные преступления; мотивы совершения преступлений; оперативно-розыскная деятельность; преступность; противодействие преступлениям.

The article is devoted the questions of scientific developed of problems of counteraction mercenary-violent crimes and basic directions of their scientific researches. In the article the substantive provisions of modern

scientific developments are analyzed in area of criminal law, criminology, criminalistics, theory of operative-search activity. An author is systematizing the basic results of researches, before unexplored questions are set. The problem aspects of counteraction mercenary-violent crimes are certain in modern terms. Taking into account positions of current legislation the prospects of further directions of scientific researches are certain in this area. It is indicated that presently unelaborate are questions of activity of the National police on counteraction of mercenary-violent crimes of violence taking into account regional features, questions of cooperation. Complex researches are presently needed in area of study of general issues of operative-search activity of the National police with the purpose of improvement of counteraction of criminality.

An author, on the basis of analysis of existent points of view, results of the personal research, expresses own attitude toward the indicated question and offers high-quality the new going near determination of perspective directions of counteraction mercenary-violent crimes.

Keywords: mercenary-violent crimes; reasons of committing crime; operative-search activity; criminality; counteraction crimes.

Актуальність теми. Сучасна злочинність в Україні - якісно новий феномен. Посилилися зухвалість і агресивність злочинців, їх зневага до життя і здоров'я оточуючих. Аналіз статистичних даних свідчить, що значний масив продовжують складати корисливо-насильницькі злочини - грабежі, розбої, вимагання тощо. Взагалі, злочинність без перебільшення є на сьогодні однією з найбільших загроз для системи внутрішньої безпеки, життя та здоров'я, майна громадян будь-якої держави [9, с. 4]. Рівень злочинності, її динаміка, географічна розповсюдженість та інші показники говорять про те, що ця проблема повинна посісти одне з найперших місць щодо нагальності свого вирішення як у наукових колах, так і

© Р.В. Домніцак, 2016